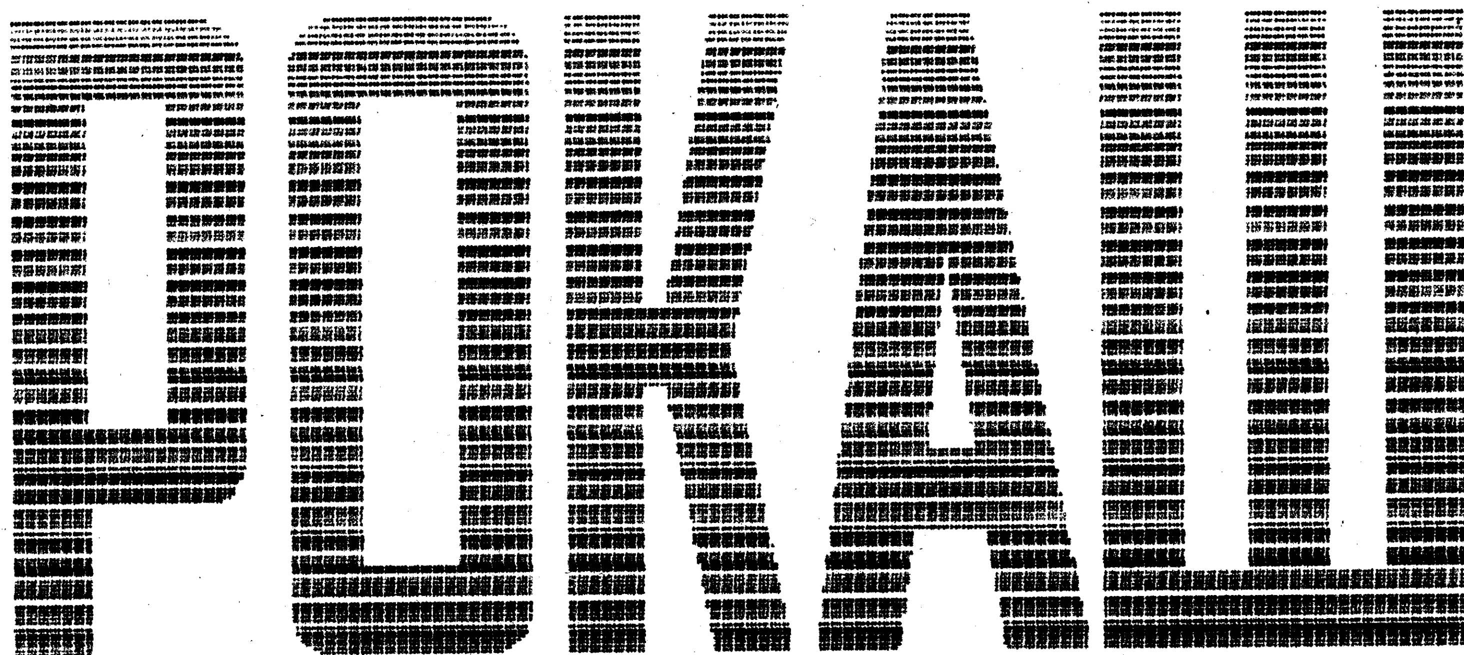
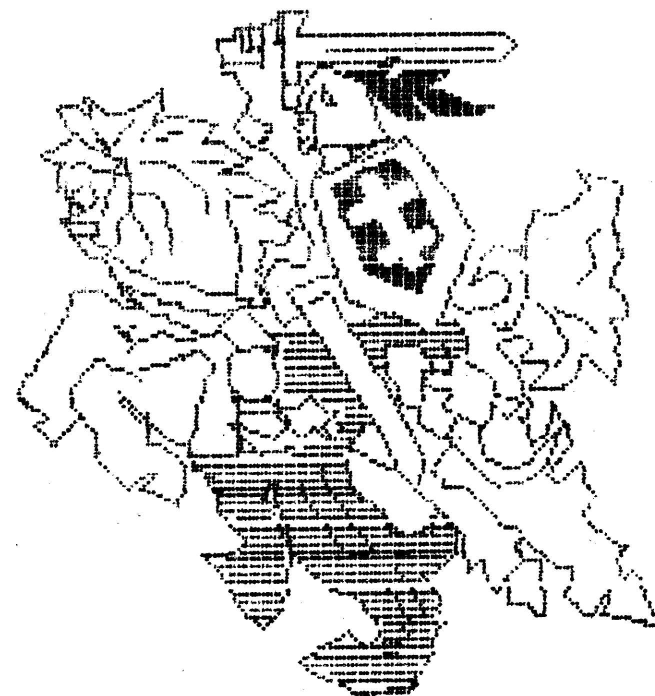
" Жыве Беларусь !"

"...Біце у сэрцы іх,біце мячамі,
Не давайце чужынцамі быць... "
Максім Багдановіч

N 7 Газета Прыазерскай гарадской рады Т Б М імя Францішка Скарыны ліпень 1991 г.
(Джэзказганскай вобл. Каз.С С Р).

Р А Д З І М А - М А Ц І

Кароткі вечар, ціхая малітва,
Званіцы дауняй векавечны звон,
І думак незакончаная бітва,
І кругаверць праклятых богам дзен.

Стаім мы моучкі за сцяной бязвер'я,
Не усе прайшлі пустэчу забыцця
І кожнаму сваей адмерау мерай
Кравец усяуладны нашага жыцця.

Стаім мы моучкі. Вочы засцілае
Набес вячэрніх шэрая імгла,
За намі мілая, адзіная святая
Радзіма наша у роспачы лягла

За намі усцяж гасцінцы і дарогі
Гады змагання, гора і надзей
За намі памяць, боль і страты многіх
Такіх патрэбных, родных нам людзей.

Яны ляжаць у грозных валатоуках
І у сціпласці вясковай цішыні
Ім грае песню светлую салоука,
І шэпчуць зоркі з вечнай вышыні

Яны ляжаць абапал пуцявіны,
Якой нам сення выпау лес ісці
Той шлях да вольнасці маей Айчыны
Той шлях для нас галоунейшы у жыцці

Радзіма-маці, мілая краіна,
На тым шляху ізноу твае сыны,
Не зведаць ім спакою і спачыну
Пакуль з цябе не скінуць кайданы.

Ляціць над краем вечная Пагоня,
Яна нас кліча у шчыльныя шыхты,
Калі у рады не устанеш браце сення
То заутра юдаю ужо будзеш ты.

Ляціць над краем вечная Пагоня
І рэе бел-чырвона-белы сцяг
Ты чуеш, востры меч як звоніць,
Б'е па іржавых, клятых ланцугах.

Радзіма-маці, памяць і надзея
Мне радасна, што ты устаеш з калень
Далонню цяжкай нішчыш ліхадзеяу
Сціраеш з твару непагоды цень.

Я веру, родная, што цяжкую хваробу
Адолееш і расквітнееш зноу,
Адгоніш чорнага Чарнобыля жалобу,
І забруіцца маладая кроу,

І загучыць на усей маей зямліцы
Радзімай мовы мілагучны спеу,
І заіскрыцца звонкаю крыніцай
І загрукоча, як небесны гнеу.

Ляціць над краем вечная Пагоня,
Ляціць у сэрцы у кожнага, у нас
І востры меч, як светлы сонца промень
І крыж, як строгі прашчурау наказ.

Той крыж Ярыла вольнаму народу
Прыбіу калісці на барвяны шчыт,
Настане дзень, мы прыйдзем да свабоды,
Альбо інačай сыйдзем у нябыт.

Ляціць над краем вечная Пагоня,
І груганам тут болей не лятаць,
І веру я, што рыцарам тым сення
Ужо наша "заутра" вольнае відаць.

Станіслау Суднік

У Г О Д К І С У В Е Р Э Н І Т Э Т У .

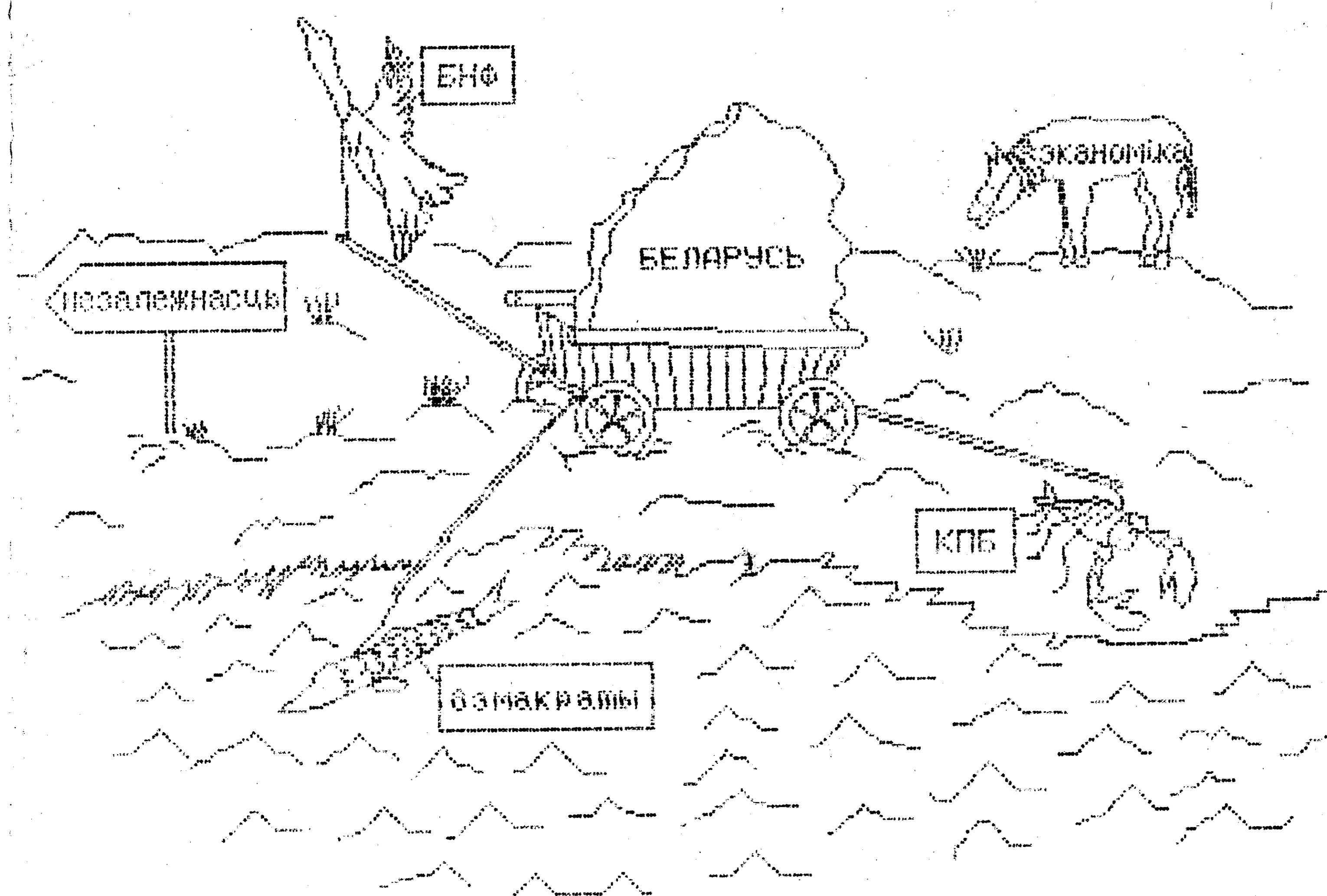
27 ліпеня спауняецца год суверэннай Беларускай дзяржаве. Нацыянальнае свята. Мара дзесяткау пакаленняу Мара 500-гадовага узросту. Ява. І боль. Пякучы боль ад думкі, як далека ад гэтага суверэнітэту да рэальнай незалежнасці, да рэальнай самастойнасці. Нашчадкі ацэняць значэнне гэтай падзеі з большай вышыні. А ці магчыма даць ацэнку сення, праз год, праз адзін год?

Разглядаючы суверэнітэт Беларусі як пераходны стан да яе незалежнасці, а так і толькі так мы і павінны яго разглядаць, трэба адзначыць наступнае :

- абвяшчэннем суверэнітэту, хай сабе і следам за Расіяй і Украінай, мае тое станоучае значэнне, што падарвала рабскую псіхалогію беларуса, змусіла задумацца пра тое, як ен будзе жыць, калі рапта Беларусь аддзеліцца ад Саюза, заткнула горла тым,хто крычау на увесь свет, што " простаму чалавеку " не трэба ніякай самастойнасці, ніякага суверэнітэту.
- абвяшчэнне суверэнітэту рэзка пасунула улева беларускі парламент. Надзея схавацца за паперкаю і нічога не рабіць, якою цешыла сябе парламенцкая большасць, праваліліся. Выступленні рабочых паказалі, што схавацца не удасца. Давядзецца нешта рабіць для ажыццяулення гэтага суверэнітэту, хаця шмат каму і вельмі гэтага не хочацца. Ды давядзецца. Давядзецца прыняць канстытуцыю суверэннай Беларусі, давядзецца праводзіць беларусізацыю, давядзецца прыняць нацыянальную сімволіку, давядзецца больш дбаць пра Беларусь, чым пра Цэнтр.

Абвяшчэнне суверэнітэту безумоуна прывядзе і яшчэ да цэлага шэрагу станоучых наступствау, але разам з тым на парадак дня выступае шэраг праблем, якія не вырашаюцца і ад вырашэння якіх у першую чаргу залежыць лес і суверэнітэту і у рэшце рэшт поунай незалежнасці Беларусі. Гаворка ідзе пра праблемы эканамічныя. Гэта:

- неабходнасць перадачы пад юрысдыкцыю рэспублікі усіх прадпрыемствау саюзнага падпарадкавання, а іх на Беларусі шмат і вельмі шмат. Пры гэтым нельга забыцца і на прадпрыемствы вайскова - прамысловага комплекса.
- небходнасць перадачы Рэспубліцы ліній сувязі, шляхоу зносін, нафта- і газапровадау, ліній электраперадач на яе тэрыторыі.
- увядзенне арэнднай платы за праход цягнікоу, перакачку нафты і газу у Еуропу праз Беларусь. Калі ужо Беларусь знайходзіцца на скрыжаванні усіх шляхоу, то павінна мець ад гэтага і выгаду.
- неабходнасць перадачы Рэспубліцы мытняу, што у значнай ступені паспрыяе замежнаму гандлю.

– неабходнасць атрымання рэспублікай сваей часткі залатога запасу і алмазнага фонду, альбо на першых часах атрымання з іх дэвідэнтау у якасці платы за выкарыстанне іх у валютных аперацыях Саюза.
– неабходнасць устанаулення свабодных і незалежных цэн на свае тавары, свабода выхаду на міжнародны рынак.
– неабходнасць устанаулення арэнднай платы за эксплуатацыю зямлі і пабудоу саюзнымі установамі, у тым ліку і міністэрствам абароны СССР.
– неабходнасць змены профілю шматлікіх прадпрыемствау дзеля удасканалення інфраструктуры эканомікі рэспублікі і павялічэння узроуня эканамічнай незалежнасці нашай прамысловасці. Нестабільнасць агульнасаюзных сувязяу, няпэунасць становішча у многіх рэспубліках патрабуе быць падрыхтаванымі да разрыву гэтых сувязяу і да пераходу на самазабеспячэнне.
– неабходнасць зняць усе абмежаванні на прадпрймальніцкую дзейнасць у рэспубліцы, але стварыць найбольш спрыяльныя умовы для беларускага капіталу.
– неабходнасць стварэння сеткі гандлевых сувязяу, як у Саюзе, так і за мяжой. Пры гэтым найбольш выгадна устанаулення такіх сувязяу паміж прадпрыемствамі, аб'яднаннямі, эканамічнымі раенамі, без удзелу цэнтральных улад.
– неабходнасць правядзення незалежнай падаткавай палітыкі і г.д.

Са сказанага напрошваецца выснова:
– перш за усе патрэбен эканамічны суверэнітэт Беларусі;
– без эканамічнай незалежнасці нічога не будзе варта незалежнасць палітычная.
Толькі конь беларускай эканомікі можа вывезці воз нашай дзяржавы да незалежнасці.

Ярраслау Грынькевіч
малюнак Ібраіма Сейтасманава

ДРУГІ З'ЕЗД ТБМ
ІМЯ ФРАНЦІШКА СКАРЫНЫ

14 – 15 чэрвеня 1991 года у Менску у Доме літаратара прайходзіу 2-гі з'езд ТБМ імя Францішка Скарыны. З'езд адкрыу старшыня рэспубліканскай рады ТБМ паэт Ніл Гілевіч. Ен жа зрабіу справаздачны даклад. З садакладам выступіу прафесар Леанід Лыч. Ад беларускага урада на з'ездзе прысутнічалі Кебіч, Дзямчук, Краучанка, Кавалеу, Сухнат. Сур'езнае прадстауніцтва. Затое не было нікога ні з кіраунііцтва КПБ ні лідэрау БНФ, хаця з добрай паузалы было сяброу і прыхільнікау БНФ, БСДГ, НДПБ. Прысутнічалі дэлегаты са шматлікіх суполак ТБМ як з Беларусі, так і з замежжа, блізкага і далекага: з Літвы, Эстоніі, Ніжняга Ноугарада, Цверы, ну і вядома з Прыазерска, а таксама з Польшы, з Лондана– уніяцкі святар Аляксандр Надсан. Святарoу навогул было чацвера, акрамя Надсана– два каталіцкія і адзін праваслауны. Узброеныя Сілы СССР прадстауляді падпалкоунікі Вінцэнт Чорны з г.Цвер, Станіслау Суднік з Прыазерска, Мікола Статкевіч і Мікола Бірукоу з Менскай вучэльні. Быу таксама і маер міліцыі з Менска.

Не спрабуючы перадаваць змест прамоу /яны амаль усе надрукаваны, з большага, у "Нашым слове"/ хочацца адзначыць атмасферу з'езду. Прэзідыюм вёу з'езд пад лозунгам згоды, кансалідацыі усіх беларускіх сілау дзеля адраджэння мовы. Зала была настроена аднак больш радыкальна. Асабліва крайнія пазіцыі занялі прадстаунікі клуба "Спадчына", "Задзіночання беларускіх студэнтау", суполкі ТБМ з Ніжняга Ноугарада. Тым не менш варта адзначыць, што па усіх пытаннях з'езд легка дайходзіу да згоды. Агульны непакой за стан роднай мовы дамінавау над усімі іншымі пачуццямі.

На выбарах старшыні рэспубліканскай рады ТБМ з памяркоунага Ніла Гілевіча і радыкальнага Вінцука Вячоркі з'езд аддау большасць галасоу за Ніла Гілевіча.

Ацэньваючы значэнне з'езда варта заувапжыць, што ен, не гледзячы на усе паднятыя праблемы і цяжкасці, не гледзячы на яшчэ раз падцверджаны гаротны стан беларускай мовы, усе такі пасяліу надзею у душах дэлегатау, надзею на тое, што мова будзе адратавана, што мова будзе жыць. Людзі пакідалі з'езд з верай у карысць і неабходнасць той працы, якую яны праводзяць. І улічваючы тое, што на Беларусі моунае пытанне знайходзіцца на вастрыні палітычнай барацьбы, з'езд замацавау надзею на поунае нацыянальнае адраджэнне беларусау навогул.

Надзею падае і тая з'ява, што нацыянальная ідэя зрабіла пралом і у цесным шыхце закасцянелых "інтэрнацыяналістау" здолела у шмат каго абудзіць нацыянальны гонар. Старшыня Савета Міністрау БССР В.Ф.Кебіч паабяцау усе прамовы з першага верасня рабіць па-беларуску, ЦК КПБ прыняу рашэнне на працягу 1,5 гадоу перавесці партыйнае справаводства на беларускую мову і г.д. Вельмі хочацца верыць,што нацыянальная ідэя зможна такі узняцца і над "ізмамі" малафеяуцау і над "антыізмамі" Пазняка.

Шмат людзей выступіла на з'ездзе. Пра рознае гаварылі. Ніжэй мы прыводзім 2-ю частку прамовы Станіслава Судніка.

ШТО НЕ НАДРУКАВАЛА
"НАША СЛОВА"

(з прамовы Станіслау Судніка на 2-м з'ездзе ТБМ)

Мы знайходзімся далека ад Беларусі і магчыма памыляемся, але мы ацэньваем стан беларускай мовы і беларускай нацыі навогул, як крытычны. Прыклады такога становішча мы маем у гісторыі. У сярэдзіне мінулага стагоддзя у такім стане знайходзілася чэшская нацыя. Ей тады пагражала поунае анямечванне. Чэшская суполка " Яднота " выпрацавала шэраг прынцыпау паводзін чэха, які больш вядомы пад назвай " Статут чэшскай сям'і ". Чэхі тады выратаваліся. Мы таксама выпрацавалі шэраг прынцыпау, які умоуна назвалі " Палітыка жорсткага нацыяналізму ". І не трэба баяцца гэтага слова. Каб беларускі нацыяналізм стау камунебудзь хоць чым-небудзь небяспечным, трэба каб беларусы спачатку сталі нацыяй. Не збіраючыся пералічваць усе пункты я спынюся на галоуных. Гэта:
– усе дзяржауныя установы перавесці на беларускую мову;
– усе школы, сярэднія-спецыяльныя і вышэйшыя навучальныя установы перавесці на беларускую мову выкладання, уступныя экзамены прымаць па-беларуску;
– усе партыі і рухі рэспубікі падпарадкаваць нацыянальнай ідэі;
– утварыць моуныя камісіі і моуныя экспертызы ва усіх установах і сродках масавай інфармацыі;
– прадугледзець крымінальную адказнасць за антынацыянальную дзейнасць.
Кожная рускамоуная газета на Беларусі-гэта антынацыянальная дзейнасць.
Кожны рускамоуны фільм-гэта антынацыянальная дзейнасць.
Кожная рускамоуная тэле- і радыеперадача- антынацыянальная дзейнасць.
Той хто ад імя Беларусі сення падпіша саюзную дамову зробіць злачынства перад беларускім народам і падлягае крымінальнай адказнасці.
Беларусь не падрыхтавана ні да якіх пагадненняу і дамоу. Што мы маем? Мы маем абрэзаную тэрыторыю. Я не асуджаю наш урад, калі ен патрабуе Віленскі край, але мы патрабуем яшчэ і Смаленшчыну, і Браншчыну, і Беласточчыну. Цяжка вярнуць гэтыя землі, але пытанне пра спрэчныя тэрыторыі пры падпісанні саюзнай дамовы павінна быць пастаулена.
Мы не маем канстытуцыі суверэннай Беларусі, не маем нацыянальнай улады. Пра які Саюз можа ісці гаворка.

Мы прапануем падкласці трывалую эканамічную падкладку пад будынак беларусізацыі, пад закон аб мовах. Гэта:
– усім выкладчыкам усіх навучальных устаноу, хто вядзе занятк| па-беларуску павысіць зарплату на 30 працэнтау;
– на усе установы, выданні, партыі, якія не выконваюць закона пра дзяржаунасць мовы, накладваць штрафы, а грошы скарыстоуваць для беларусізацыі;
– усім установам, арганізацыям, рухам, партыям, у назве якіх есць словы " Беларусь " ці " беларускі " і, якія не ужываюць беларускую мову забараніць выдзяленне эфірнага часу на беларускім радые, тэлебачанні, у дзяржауным друку і г.д.
Зараз гісторыя нам дала апошні шанц выратаваць сваю мову і сваю нацыю. І я хачу скончыць свае выступленне словамі Янкі Купалы:

" Пара у рукі браць паходні,
Уставаць, ісці ноч прасвятляць,
Бо, што не возьмеце сягоння,
Таго і заутра вам не узяць ".

НОВЫЕ ІМЕНЫ У " Р О К А Ш Ы "

Язэп Палубятка

У КРАІ МАІМ.

У краі маім рыпяць асіны каторы век,
у краі маім сагнуты спіны што чалавек,
у краі маім пясок ды твані, куды ні глянь,
у краі маім усе людзі-здані, і край-здань.
О, божа! У чым мы вінаваты перад табой?
За што руйнуе нашы нівы усякі гной?
За што ліхі нам лес дастауся і шчасце дзе?
А мы нібыта той быдла, кудысьці йдзем.
Ідзем маукліва і пакорна куды вядуць...
" Правадыры " усіх народау на нас плююць.
Што ім да гэтае старонкі, да нас з табой?
Каб мы былі заужды пакорны-іх непакой.
Каб з веку у век крывей і потам карм|лі іх,
А яшчэ лепш, каб мардавалі адны адных.
О, беларус! Дакуль жа, будзем у шапку спаць
Пра дзень сягонняшні і заутра гадзіна дбаць.
Свой лес павінны самі ладзіць: і ты, і я,
Бо гэта ж Бацькаушчына наша: твая і мая.
І дзеткі нашы жыць тут будуць да скону дзен...
Устань, прачніся і здабудзеш свабоду. Прэч палон.
Няужо табе так да спадобы паклоны біць,
Маскалю, ляху, чорту, богу? Абы служыць?
Няужо табе зноу гараваці каторы век?
Прачніся. Толькі у вольным краі ты-чалавек!

БЕЛАРУСЫ У ВАЙНЕ 1812 ГОДА

"Народная газета" за 2-ое ліпеня 1991 змясціла на сваіх старонках артыкул Анатоля Майсені пад назвай "Ешчэ Міншчызна не згінэла". Есць у гэтым артыкуле асобныя абзацы з якімі нельга пагадзіцца. У прыватнасці карэспандэнт беларускай газеты піша:

"...У беларусау жа адносіны да французскіх заваеунікау былі іншымі, падтрымкі на Беларусі войска Банапарта не знайшло, не гледзячы на усе польскія інтрыгі. Бо беларусы са свайго гістарычнага вопыту ведалі ужо тады, што вяртанне палякау іх становішча не палепшыць і волі не прынясе. Якая розніца у рэшце рэшт была для беларускіх сялян, пад якім панам хадзіць."

Пасля гэтых радкоу самае меншае чатыры пытанні хочацца паставіць Анатолю Майсеню.

Ці праудa тое, што на Беларусі войска Банапарта не знайшло падтрымкі?

Што гэта за польскія інтрыгі?

Чаму беларусы чакалі менавіта вяртання палякау?

Ці была розніца для беларускіх сялян пад якім панам хадзіць?

На нашую думку, адказы на гэтыя пытанні, паводле Майсені, не грунтуюцца на гістарычных фактах. Есць другая гісторыя, якую мы'лічым сапрауднай, якая мае гістарычныя доказы, якая напісана свядомымі беларусамі і якую мы збіраемся распавядаць.

Для гэтага трэба апынуцца у канцы 18-ага стагоддзя. 1794 год. Паустанне Тадэвуша Касцюшкі супраць падзелу Рэчы Паспалітай. Пра гэтае паустанне ужо нямала напісана і, тым мне менш, варта тое-сее яшчэ раз прыгадаць. За кім пайшлі беларускія сяляне, не кажучы ужо пра беларускую шляхту? Паміж молатам і кавадлам, паміж двумя імперыямі беларусы выбралі палякау, змагаліся разам з імі супраць расейцау, пад кірауніцтвам Касцюшкі, якога, дарэчы, дала таксама беларуская зямля і не менш выдатнага чалавека, чым Міцкевіч, Агінскі, Ажэшка. Чамусці у шэрагу гэтых іменау А.Майсеня не прыгадвае Касцюшкі, хаця яго імя неаддзяліма ад гісторыі Беларусі, ад гісторыі змагання нашага народа за сваю незалежнасць.

Аднак вернемся да паустання. Чаго патрабавалі беларусы, за што яны змагаліся? Сяляне падняліся за зямлю і волю, шляхта за адраджэння Вялікага Княства Літоускага, усе разам яны змагаліся за сваю веру, за сваю годнасць, за сваю мову. І наурад ці за 18 гадоу гэтыя ідэялы маглі настолькі згаснуць, што нават беларускім сялянам стау мілейшы расейскі пан.

Чым скончылася паустанне добра вядома. Яно было задушана войскамі Суворава, за што "прынцу сардзінскаму" было дарована царыцай за 13 тысяч беларускіх сялян, як, дарэчы, і іншым імператарскім падданым. Усяго было раздадзена мільен наіуных і падманутых царскімі абяцанкамі нашых прашчурау. Але не усе удзельнікі паустання склалі зброю. Многія былі вымушаны уцячы на Захад. У Мілане генерал Ян Дамброускі стварыу легіены з польскіх, беларускіх і літоускіх эмігрантау, якія пэуны час змагаліся за Францыю.

Такім чынам, на 1812 год Рэч Паспалітая і Вялікае Княства Літоускае ужо не існавалі, а былі толькі у сэрцах самых шчырых патрыетау. І тыя патрыеты, якія засталіся на захопленых Расейскай імперыяй землях, і тыя якія змагаліся на баку французскага імператара на Захадзе, кавалі зброю, чакалі час адраджэння згубленнай дзяржаунасці.

Пэуныя захады шляхта рабіла і пад расейцамі. У 1811 годзе Міхал Агінскі прапанавау праект аднаулення ВКЛ пад расейскім пратэктаратам. Але цар Аляксандр толькі абяцау, а нічога не рабіу для гэтага аднаулення.

Час наспеу у 1812 годзе з прыходам Напалеона. Скарыстаушыся незадавальненнем польскай, беларускай і літоускай шляхты, выкарыстоуваючы гульню на нацыянальных пачуццях імператар падыйшоу да справы адраджэння Рэчы Паспалітай і Вялікага Княства Літоускага больш лаяльна.

Пасля пераходу праз Неман, каля мястэчка Коуна, французская армія не затрымалася у Літве, а рушыла далей на усход, наузадагон за 1-й і 2-й расейскімі арміямі, якія адыходзілі у кірунку Смаленска. Напалеон даручыу уладу, у пераняты з пад Маскоускага панавання Вялікім Княствам Літоускім, Часоваму Ураду, які больш мянавалі на Літве і Беларусі "Урадавай Камісіяй ". На чале яе стаяу прэзэс Маршалак Літоускі Солтан.

Між рознымі Камітэтамі, складаушымі Камісію, быу і Вайсковы Камітэт, якім кіравау князь Александр Сапега, а пасля яго смерці палкоунік (пазней брыгадны генерал) Грабоускі. Літва і Беларусь былі падзеляны на чатыры дэпартаманты: Віленскі, Гародзенскі, Менскі і Беластоцкі. У складзе Адміністрацыйных Камісій дэпартамантау былі Вайсковыя Аддзелы.

Загадам ад пятага ліпеня 1812 года Напалеон даручыу Часоваму Ураду сфармаваць на яго (Урадау) кошт пять палкоу пяхоты і чатыры палкі кавалерыі, дзеля чаго трэба было набраць 14.000 рэкрутау, з іх 4.000 для кавалерыі.

Адначасова быу заложаны 3-ці легка-конны полк Цэсарскай Гвардыі, куды запісалася шмат ахвотнікау-шляхоцкае моладзі. Шэфам палка быу брыгадны генерал Канапка. Напалеон выдау 400.000 франкау на сфармаванне гэтага палка. Фармавауся ен у Варшаве.

Тэрмін службы Часовы Урад усталіу аднолькавы-шасцірочны. Цікава адзначыць штаб-кватэры палкоу, іх шэфау і з якіх паветау рэкрутаваліся палкі. Гэта відаць з ніжэй паданай табліцы. На фармаванне усіх гэтых палкоу Цэсар Напалеон дау 500.000 франкау.

Апрач фармаваных палкоу браліся таксама людзі і да батальенау стальцоу, галоуным чынам з палясоушчыкау і паляунічых. Гэткіх батальенау было шэсць. Былі уласныя палкі буйных беларускіх магнатау, у прыватнасці уланскі полк нясвіжскага князя Дамініка Радзівіла. Каб падтрымаць парадак і бяспеку была утворана Народная старожа, якая вучылася ваяуніцтву у святы.

Утвораны былі на французкі лад павятовыя кампаніі жандармерыі.

Усяго у пяхотных і уланскіх палках і батальенах стральцоу было 20.000 людзей. Але часці мелі значны працэнт благой, нават зусім нягоднай зброі. Напалеон не вельмі клапаціуся пра баяздольнасць літоуска-беларускага войска. Зразумела, што такое войска не здолела б аказаць моцны супраціу расейскай арміі.

Так яно і адбылося. Доля не была прыхільнай гэтаму літоуска-беларускаму войску. Не доуга давялося яму ваяваць: наступ расейцау спыніу яго дзейнасць.

Аналізуючы гэтыя гістарычныя дадзеныя можна зусім іначай паглядзець на падзеі вайны 1812 года, на ролю беларусау у гэтай вайне і зрабіць адпаведныя высновы.

Па-першае, войска Банапарта знайшло падтрымку у беларускай шляхты і магнатау, у беларускіх патрыетау у першую чаргу таму, што Напалеон дазволіу адраджаць ВКЛ і зрабіу дзеля гэтага хоць што-небудзь у параунанні з расейскім царом.

Па-другое, ніякіх польскіх інтрыг не было. Ішло адраджэнне ВКЛ. Імкненне беларусау, зрэшты як і палякау, аднавіць сваю дзяржаунасць-гэта звычайная прага паняволенных народау. (Няужо цяперашняе імкненне Беларусі да суверэнітэту, у тым ліку і Дэкларацыя 27 ліпеня 1990 года, чыясці інтрыга).

Па-трэцяе, ніякага вяртання палякау беларусы не чакалі. Так, пэуная частка беларусау, асабліва шляхецтва, прымала каталіцкую веру, прычым не адсалодкага жыцця. Але гэта не значыць што ішло нейкае "вяртанне палякау". Не гледзячы на польска-ката-

N N ПАЛКОУ	ШТАБ - КВАТЭРА	ІМЯ І ПРОЗВІШЧА ШЭФА	ЯКІЯ ПАВЕТЫ ДАЛІ РЭКРУТАУ У ПОЛК
18 пяхотны	В і л ь н я	Граф Аляксандр Хадкевіч	Віленскі, Завілейскі, Вількамірскі, Браслаускі, Ашмянскі.
19 пяхотны	Р а с і е н ы	Граф Канстанцін Тызенгауз	Троцкі, Ковенскі, Уніцкі, Расіенскі, Шавальскі, Вількамірскі.
20 пяхотны	Г а р о д н я	Барон Адам Біскінг	Гародзенскі, Лідскі, Новаградскі, Слонімскі, Ваукавыскі, Пружанскі, Пінскі.
21 пяхотны	Б е л а с т о к	Антон Гелгут	Кобрынскі, Берасцейскі, Беластоцкі, Сакольскі, Бельскі, Драгічынскі.
22 пяхотны	М е н с к	Граф Станіслау Чапскі	Менскі, Дзісенскі, Барысаускі, Ігуменскі, Бабруйскі, Мазырскі, Рэчыцкі, Слуцкі.
17 уланскі	К у п і ш к і	Граф Міхайла Тышкевіч	Віленскі, Завілейскі, Браслаускі, Вількамірскі, Уніцкі, Расіенскі, Шавальскі, Тэльшаускі.
18 уланскі	Н я с в і ж	Граф Кароль Пшэздзецкі	Менскі, Барысаускі, Дзісенскі, Вілейскі, Слуцкі, Ігуменскі, Бабруйскі, Мазырскі, Рэчыцкі.
19 уланскі	Н а в а г р а д а к	Канстанцін Раецкі	Ашмянскі, Троцкі, Ковенскі, Гародзенскі, Лідскі, Наваградскі, Слонімскі, Ваукавыскі.
20 уланскі	П і н с к	Ксавэры Абуховіч	Пінскі, Берасцейскі, Кобрынскі, Пружанскі, Беластоцкі, Бельскі, Драгічынскі, Сакольскі.

ліцкі уплыу, ВКЛ існавала да канца 18 стагоддзя. Добрая ці дрэнная была федэрацыя Рэч Паспалітая,можна доуга спрачацца. Сказаць можна толькі адно, што такая федэрацыя і не снілася БССР за усе гады яе існавання. У ВКЛ былі свае законы, свае войска, разам с польскай мовай у дзяржауных структурах існавала і не была выгнана з ужытку беларуская. Існавала уніяцкая царква, як фактар рэлігійнага аб'яднання народа, уніятамі была падауляючая большасць беларусау. Можна толькі гадаць, як склауся б лес нашага народа, каб не расейская навала.

І апошняе: пра беларускае сялянства. Меркаваць, што сялянам было усяроуна,пад якім панам хадзіць, даволі безпадстауна. Цяжка з сусветнай гісторыі прыгадаць краіну, дзе б сяляне хацелі прышлых паноу. Гісторыя сведчыць адваротнае. У часы вялікіх выпрабаванняу войнау мужык і пан ядналіся. Усеж у большасці, свой пан-гэта свая мова, свая вера, свае традыцыі, агульны асяродак зносін. Вядома, таксама, што паны аддавалі сваіх дзяцей на выхаванне у сялянскія сем'і. А можа, сапрауды, сялянам было усяроуна,на якога пана карак гнуць? Зрэшты, як і у 20-м стагоддзі. Напэуна, каб правялі апошні рэферэндум сярод беларускага сялянства, дык за Саюз выказалася б усе 100 працэнтау.

Але, дзякуй богу, беларусы тады, як і цяпер, гэта не толькі беларускія сяляне. Гэта і гараджане, гэта і дробная і сярэдняя шляхта, гэта і буйныя магнаты. Менавіта яны былі рухавіком абароны сваей дзяржаунасці. І са свайго гістарычнага вопыту добра ведалі,з кім жыць лепей: пад панаваннем расейцау, уся папярэдняя гісторыя з якімі, напісана крывей і войнамі, альбо у хісткай федэрацыі з палякамі, з якімі агульныя інтарэсы і агульныя ворагі, як кажуць, мелі месца.

Ігар Супаненка

ВАЙСКОВЫЯ СПРАВЫ

У чэрвені адбыліся сустрэчы вайскоуцау горада Прыазерска з прадстаунікамі вайсковай секцыі Беларускай Сацыял-Дэмакратычнай Грамады. Былі удакладнены пазіцыі наконт перспектывы стварэння Нацыянальнай Арміі. Вызначаны напрамкі дзейнасці. Як адзначалася, асноунай задачай на цяперашнім этапе павінна стаць праца сярод вайскоуцау беларускага паходжання у часцях, прапаганда і агітацыя ідэй адраджэння Беларусі, згуртаванне афіцэрау вакол гэтых ідэй, наладжванне сувязяу паміж сабой і з Бацькаушчынай.

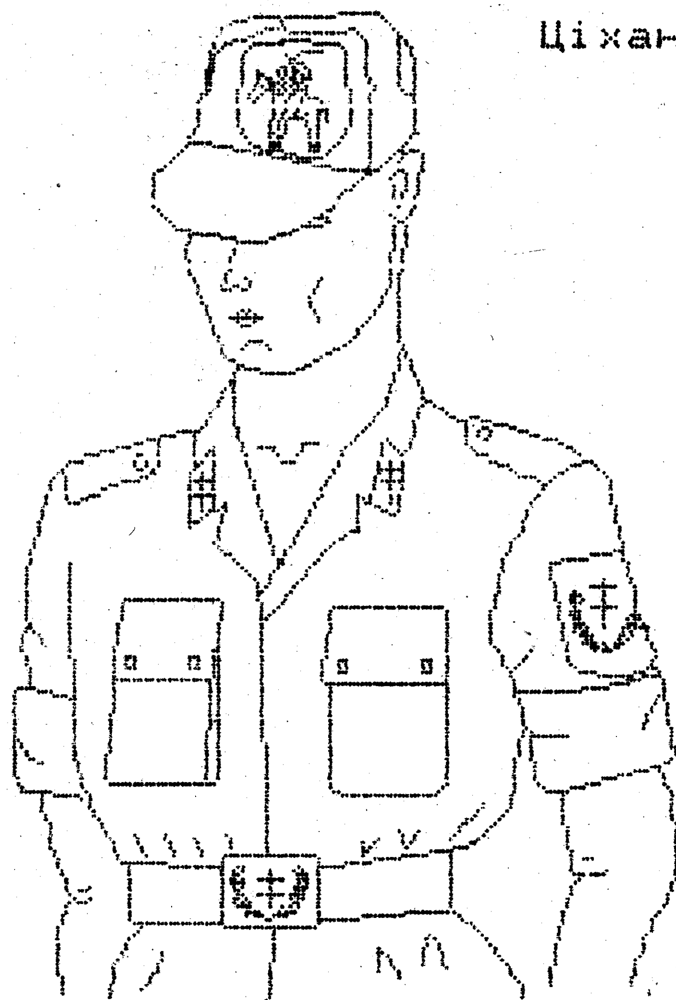
Згодна з артыкулам 10 Дэкларацыі аб суверэнітэце БССР прынятай 27 ліпеня 1990 года, БССР ставіць мэтай зрабіць сваю тэрыторыю без'ядзернай зонай, а рэспубліку-нейтральнай дзяржавай. Вось чаму пытанне аб утварэнні Нацыянальнай Арміі мае актуальнасць. БСДГ час не губляяе і пачала распрацоуку канцэпцыі Нацыянальнага Войска. Любая парада выказаная вайскоуцамі будзе дарэчы.

У сваю чаргу наша газета звяртаецца да вайскоуцау, а таксама, да людзей цывільных, выказаць свае думкі наконт канцэпцыі Нацыянальнай Арміі, структуры яе пабудовы і г.д.

На сустрэчы адзначалася, што не усім даспадобы дзейнасць згуртаванняу вайскоуцау. Былі выпадкі, калі асобных афіцэрау выклікалі у вышэйшыя інстанцыі для тлумачэнняу. Усім вядомае КДБ, таксама, пільна назірае за дзейнасцю. Ды гэта і не дзіва. Вось чаму, трэба захоуваць неабходную канспірацыю, дзейнічаць у дазволеных структурах, у рамках Канстытуцыі СССР.

Былі вырашаны арганізацыйныя і іншыя пытанні.

Ціхан Ліпневіч.

НАВАБРАНЕЦ 199?

Малюнак Ібраіма Сеймасманава

У ПАРЛАМЕНЦЕ БЕЛАРУСІ

На апошняй сесіі Вярхоунага Савета БССР было разгледжана пытанне аб утварэнні вайсковай камісіі. З дакладам выступіу старшыня пастаяннай камісіі дэпутат Грыб. Ен адзначыу, што пытанні абароны, нацыянальнай бяспекі значныя і патрабуюць увагі. Павінна быць група дыпутатау, якая зоймецца гэтым. Выказваліся розныя думкі: адны за камісію, другія за падкамісію. Высноба камісіі-на сеняшні дзень, яшчэ адну камісію утвараць рана, мауляу, іх і так зашмат. Але пытанне есць, адзначыу дэпутат Грыб, і таму трэба утвараць падкамісію.

У спрэчках па дакладу разгарнулася гарачая дыскусія. Выступалі дэпутаты самых розных палітычных кірункау: Каваленак, Глушкевіч, Пазьняк, Зданевіч і іншыя. Напрыклад, "беларускі" дэпутат Шэйман ад 105-ай акругі пужау дэпутатау развалам і адстойвау непадзельнасць Савецкай Арміі.

Але здаецца, меу рацыю дэпутат Грыбанау. Спачатку, ен выступау за камісію, але з цягам часу, яго погляды памяняліся. Чаму? Таму што, камісія павінна ажыццяуляць 10-ты артыкул Дэкларацыі аб дзяржауным суверэнітэце БССР, а цяперашні склад Вярхоунага Савета наурад ці здолее прыняць радыкальныя рашэнні.

У выніку галасавання большасць выказалася за падкамісію у камісіі. А апошняя, у сваю чаргу, набыла назву: камісія па пытаннях нацыянальнай бяспекі, абароны і барацьбы са'злачыннасцю. І узначальвае яе спадар Грыб.

Трохі пазней Вярхоуны Савет разгледзеу пытанне аб службе прызыунікоу з тэрыторыі БССР. Здавалася нічога не перашкаджала прыняць гэты закон, як, дарэчы, гэта зрабілі суверэнныя дзяржавы і служылі б нашы хлопцы на роднай зямлі. Напэуна, не адна матулька і татанька, чые сыны збіраюцца у армію, чакалі ад сваіх абраннікау станоучага рашэння. Чакалі марна, спадзяванні не спраудзіліся. Перамагло меркаванне якое карацей можна сфармуляваць так: прымі такі закон, дык беларускія вайскоуцы пауцякаюць дамоу.

Не вырашана была праблема альтэрнатыунай службы.

Такім чынам, Вярхоуны Савет БССР яшчэ раз падкрэсліу сваю няздольнасць на радыкальныя крокі, ізноу, як той страус, схавауся ад праблем.

ЗВАРОТ БЕЛАРУСКІХ ВАЙСКОУЦАУ ГОРАДА МАСКВЫ.

13 красавіка 1991 года у Маскве адбыуся сход ініцыятыунага камітэту беларусау-вайскоуцау. Зыходзячы з таго, што газета " Р о к а ш " мае самае прамое дачыненне да вайсковага жыцця, рэдакцыя лічыць мэтазгодным надрукаваць зварот гэтага сходу да беларусау вайскоуцау.

ДА БЕЛАРУСАУ - ВАЙСКОУЦАУ

ШАНОУНЫЯ СУРОДЗІЧЫ!

Кожны з нас-жывая часцінка Маці-Беларусі. Нашае натуральнае жаданне-адраджэнне Бацькаушчыны, каб ва усім чалавечым хоры быу чуцен, не знік голас беларусау.

Наш шматпакутны народ мае славутую і драматычную гісторыю, вялікія культурная набыткі. Мы ганарымся славаю Бацькаушчыны, смуткуем з-за панесенных стратау. Прыкра і балюча бачыць занядбанне роднай мовы, гістарычнай памяці, нацыянальнай культуры, парушэнне экалагічнае, усяе духоуна-прыроднай раунавагі чалавечага быцця.

Нашыя сэрцы ахоплівае абурэнне, калі мы адчуваем пакуты нашага народа, выкліканыя чарнобыльскім выбухам. Гнеу напауняе нашыя душы, калі мы бачым, як кіруючыя Бацькаушчынай мясцовыя улады і саюзнае кіраунііцтва зрабілі з нашых суайчыннікау паддоследных трусоу.

Не у менш горшым стане апынуліся і беларускія вайскоуцы-жаунеры, афіцэры. Як правіла яны не маюць магчымасцяу служыць на Беларусі. Толькі яднанне усіх здаровых сілау Беларусі зможа выратаваць Бацькаушчыну, наш славуты народ ад заняпаду, духоунага і фізічнага скону, як этнасу.

Абвяшчаючы утварэнне Згуртавання беларусау-вайскоуцау г.Масквы мы маем на мэце:

- пашырэнне трывалай лучнасці з Маці-Беларуссяй, з беларускім народам
- далучэнне беларусау-вайскоуцау да культурна-гістарычнай спадчыны Бацькаушчыны.
- абарону правоу беларусау-вайскоуцау.
- барацьбу за выкананне " Дэкларацыі аб дзяржауным суверэнітэце Беларусі "

Суайчыннікі вайскоуцы! Уступайма у шыхты Згуртавання! Ставарайма гурткі беларусау-вайскоуцау у часцях! Калі вы вагаецеся, можаце далучыцца да нас ананімна.

ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!!

КААРДЫЦЫЙНЫ КАМІТЭТ ЗБВ г.Масква.
тэл: 198-59-73 сп.Паулоускі Ігар Аляксандравіч
499-76-50 сп.Астаповіч Васіль Мікалаевіч
адрас:123298,Масква,Бірузова-8,корп.3,кв.261
сп. Паулоускі І.А.
105203, Масква, Первомайская-128/9-79
сп.Нагнібяда В. П.

Нумар падрыхтавалі: Станіслау Суднік, Ігар Супаненка, Андрэй Аучыннікау, Віктар Грамадка, Сяргей Пахучы.
Шрыфт тэхнічны. Рэдакцыя дазваляе передрук сваіх матэрыялау любому выданню.